

Motion till riksdagen

1985/86:Jo514

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c)

Åtgärder för att höja livsmedelskvaliteten m. m.

I den debatt som under senare år pågått beträffande kvaliteten på svenska livsmedel och beträffande verkliga eller påstådda missförhållanden i den svenska djurhållningen har från myndigheter, organisationer och enskilda efterlysts konkreta åtgärder även från statsmakternas sida för att förbättra konsumenternas möjligheter att få goda livsmedel liksom att förbättra djurmiljöerna. Krav har framställts att konsumenterna, som i dag saknar information om under vilka förhållanden de husdjur hållits från vilka de livsmedel härrör som han eller hon inköper, skall kunna få tillgång till denna information. Från djuruppfödarhåll har enträgna krav framförts att samhället skall göra det möjligt att i butiken skilja på livsmedel från helt friska djur uppfödda under goda förhållanden och livsmedel från djur som icke uppfyller sådana kriterier. Tanken bakom detta har varit att ge konsumenterna möjlighet till ett fritt val i dessa avseenden. Från djuruppfödarhåll har med fog kritik riktats mot nuvarande förhållanden som icke ger konsumenten möjlighet att få någon kunskap om de förhållanden under vilka djuren hållits eller om djuret varit helt utan anmärkning vid slakten.

Det är angeläget att statsmakterna underlättar för samhällsmedborgarna att öka sin valfrihet när det gäller kvaliteten på livsmedel. Det är emellertid också angeläget att detta sker utan byråkratisering som innebär kostnadsökningar för såväl konsumenter som djuruppfödare.

Vetenskapliga undersökningar har visat ett klart samband mellan miljön under vilka husdjuren hålls och husdjurens hälsotillstånd. Detta gäller för samtliga husdjur oavsett djurslag och produktionsinriktning.

Mot denna bakgrund skulle det ligga nära till hands att införa ett system med olika klasser på livsmedel grundat på under vilka miljöer och uppfödningförhållanden djuret hållits.

En sådan gruppindelning blir emellertid mycket schablonartad och måste basera sig på ett fåtal lätt avläsbara miljökriterier, t. ex. vissa enkla faktorer i djurens yttre miljö. Ett argument mot denna metod för kvalitetsindelning är vidare att den enskilde djurskötaren genom olika skötselinsatser kan kompensera brister i den yttre miljön. Det är inte möjligt att ta hänsyn till denna mycket viktiga miljöfaktor i en schablonmässig gruppindelning som baserar sig på yttre miljöförhållanden. Ett annat argument mot detta system är att det skulle kräva en viss övervakning som, även om den skulle lämnas till branschorganisationerna, skulle innebära en viss merkostnad.

Det finns emellertid en annan möjlighet som indirekt skulle tillmötesgå konsumenternas och djuruppfödarnas berättigade krav på ökad valfrihet

för konsumenten i butiken. Denna metod innebär att samhällets nuvarande kontrollsystem för livsmedelskvalitet utnyttjas, varigenom inga merkostnader uppstår.

Genom att införa en lagstiftning som kräver att konsumenten vid inköp av livsmedel klart och tydligt upplyses om vissa kvalitetskriterier hos det levande djuret skulle dessa krav tillgodoses.

Följande föreslås:

Beträffande kött

En lag införs som föreskriver att fyra olika kvalitetsklasser tillskapas för köttvaror, förslagsvis betecknade A:1, A:2 resp. B:1, B:2.

För att en livsmedelsprodukt i butiken skall klassas i gruppen A:1 krävs att djuret är slaktat i Sverige och att det slaktade djuret i samband med veterinärbesiktningen konstaterats vara helt friskt i samtliga organ och kroppsdelar. Djuret skall följaktligen ej heller ha varit föremål för några som helst rensningsåtgärder i samband med veterinärbesiktningen vid slakteriet. Övriga i Sverige slaktade djur hänförs till grupp A:2.

För importerade köttvaror föreslås följande regler gälla.

För att importerat kött skall hänföras till klass B:1 krävs intyg om att djuret vid slakt uppfyller samma kriterier som gäller för grupp A:1. Övrigt importerat kött hänföres till grupp B:2.

Eftersom allt kött som slaktas i Sverige före försäljningen varit föremål för köttbesiktning innebär förslaget att resultatet av denna hygieniska bedömning delges konsumenten. Detta innebär att konsumenten får möjlighet att göra ett fritt val mellan köttprodukter som härrör från vid slakt absolut friska djur och köttprodukter från djur som vid slakt blivit föremål för någon som helst anmärkning mot hälsotillståndet även om köttet, sedan den förändrade kroppsdelens kasserats, godkänts för konsumtion. Förslaget innebär emellertid också att de djurägare som har en djurhållning som innebär att helt friska djur kan levereras till slakt garanteras att denna information når konsumenten.

Beträffande mjölk

För mjölk som saluförs i Sverige finns kvalitetskrav när det gäller renhet, bakteriehalt, m. m. Även cellhalten i mjölken har alltmör kommit i blickpunkten. De kvalitetskrav som gäller i detta sammanhang är dock ännu inte så långtgående som i vissa andra europeiska länder. Så har t. ex. Schweiz lägre pris på mjölk som håller ett celltal överstigande i medeltal 350 000/ml under en 12-månaders period. Någon liknande gränsdragning borde också göras i Sverige. En sådan gräns bör man kunna fastställa efter överläggningar mellan representanter för djurägare, veterinärexpertis och konsumenter. Härigenom tillmötesgås konsumenternas önskemål om att produkter från så långt möjligt friska djur kommer ut i handeln och samtidigt tillmötesgås djurägarnas önskemål om att få premiering för kvalitet på levererade livsmedel. För närvarande utgår samma ersättning för mjölk som i medeltal under en 12-månaders period innehåller ett celltal på 950 000/ml som för mjölk med ett celltal på 100 000/ml.

Detta system skulle inte innebära någon merkostnad, eftersom alla djurägare varje månad från mejeriet får en uppgift om medelcelltalet i levererad mjölk under månaden. Mejeriet har således redan nu nödvändiga uppgifter för att göra denna kvalitetsmärkning. Vad som återstår är att lagstiftningsvägen ålägga dem att göra en prismässig differentiering för att tillmötesgå de konsumenter och producenter som önskar en premiering av kvalitetsprodukter. Eftersom ett högt celltal på mjölken är en indikation på att djuren utsätts för olämpliga miljöfaktorer medför förslaget även en premiering av de djurägare som håller en god miljö för sina mjölkkor.

Beträffande ägg

I vissa länder har man tillmötesgått konsumentintressen genom att garantera ett merpris för livsmedel från djur där uppfödningen uppfyller vissa standardkrav. Ett exempel på detta kan hämtas från Schweiz där ägg från höns som icke hållits i bur är garanterade ett högre pris i konsumentledet än ägg från burhöns. Många konsumenter är mycket negativa till burhöns-systemet och önskar köpa ägg från höns som icke hållits i bur. Uppfattningen att ägg som försäljs under beteckningen "lantägg" icke kommer från burhöns är mycket vanlig bland konsumenterna. Det finns dock inte några garantier för att så är fallet. Den stora majoriteten ägg säljs i dag stämplade, och man kan genom att använda olika stämplarna ge konsumenten möjlighet att avläsa vilken kategori av uppfödning som tillämpats för hönsen i fråga. För att tillmötesgå konsumenternas krav på valfrihet föreslås att ägg från höns uppfödda i burhönsystemet får en typ av märkning medan ägg från höns uppfödda på annat sätt får en annan märkning.

För icke stämplade ägg som saluförs i butiken föreslås butikerna åläggas att ange från vilken uppfödare äggen härrör samt vilken typ av uppfödning uppfödaren tillämpar.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om märknings- och kvalitetskrav på livsmedel i enlighet med vad som sagts i motionen.

Stockholm den 27 januari 1986

Karl Erik Olsson (c)

Lennart Brunander (c)